

Umetnice in umetniki:

Arina Ailincăi (Romunija / Romania), **Ivan Albreht** (Srbija, ZDA / Serbia, USA), **Leah Anderson** (Švica, ZDA / Switzerland, USA), **Claudia Biehne** (Nemčija / Germany), **Gratia Brown** (ZDA / USA), **Patrick Crulis** (Francija / France), **Dragica Čadež** (Slovenija / Slovenia), **Matthew Dercole** (ZDA / USA), **Rhiannon Ewing-James** (Irska, Velika Britanija / Ireland, Great Britain), **Lea Georg** (Švica / Switzerland), **Tatjana Gomboc Jerman** (Slovenija / Slovenia), **Martin Harman** (Velika Britanija / Great Britain), **Jon Hatfull** (Velika Britanija, Slovenija / Great Britain, Slovenia), **Alejandra Jones** (Argentina / Argentina), **Barbara Jurkovšek** (Slovenija / Slovenia), **Satoshi Kino** (Japonska / Japan), **Ines Kovačič** (Slovenija / Slovenia), **Barbara Kuijken** (ZDA, Belgija / USA, Belgium), **Wing Kwan Tam** (Hongkong, Kitajska / Hong Kong, China), **Kim Logue** (Nova Zelandija / New Zealand), **Weronika Lucińska** (Poljska / Poland), **Chi Man Chan** (Južna Koreja, Kitajska / South Korea, China), **Lee Middleman** (ZDA / USA), **M. Dogan Özgüdogdu** (Turčija / Turkey), **Daniela Polz** (Nemčija / Germany), **Karin Putsch-Grassi** (Nemčija, Italija / Germany, Italy), **Liza Riddle** (ZDA / USA), **Nataša Sedej** (Slovenija / Slovenia), **Debra Sloan** (Kanada / Canada), **Jessica Smith** (ZDA / USA), **Vera Stanković** (Slovenija / Slovenia), **Thomas Stollar** (ZDA, Velika Britanija / USA, Great Britain), **Yi-Li Yeh** (Tajvan / Taiwan), **Sita Wong** (Hongkong, Kitajska / Hong Kong, China), **Dani Žbontar** (Slovenija / Slovenia), **Michał Żesławski** (Poljska / Poland)

Kolofon razstave:

Sodobna umetniška keramika
iz Narodnega muzeja Slovenije

Galerija Podstreha
26. junij 2024 – 28. februar 2025

Kustosinji:
dr. Zora Žbontar (Narodni muzej Slovenije), dr. Simona Žvanut (Loški muzej Škofja Loka)

Konserviranje-restavriranje:
Janja Slabe (Narodni muzej Slovenije)

Oblikovanje razstave:
Žan Kobal, Tamara Lašič Jurković

Obrazstavni program:
dr. Zora Žbontar, dr. Simona Žvanut

Jezikovni pregled:
Ana Kodelja

Prevod:
Mateja Žuraj

Tehnična ekipa:
Gregor Bečan (RMS Bečan, d. o. o.), Vida Grah, Boris Kranjc, Brane Lampe (Loški muzej Škofja Loka), Igor Junak (Narodni muzej Slovenije), Monoles mizarstvo

Tisk panojev:
Pegaz International, d. o. o.

Galerija Podstreha,
Loški muzej Škofja Loka

Sodobna umetniška keramika

iz Narodnega muzeja Slovenije

26. 6. 2024 – 28. 2. 2025

V novem razstavnem prostoru Loškega muzeja je na ogled izbor šestintrideser umetnin iz zbirke *Mednarodnega trienala keramike UNICUM*, ki že od leta 2015 poteka pod okriljem Narodnega muzeja Slovenije. *UNICUM* je osrednja razstava sodobne umetniške keramike pri nas, na kateri sodelujejo uveljavljene umetnice in umetniki, kuratorji in drugi strokovnjaki s področja sodobne umetnosti z vsega sveta. Izbrana umetniška dela po trienalnih razstavah še niso bila predstavljena javnosti, številna med njimi pa so prejela tudi priznanja in nagrade s strani mednarodnih žirij trienala *UNICUM*. Razstava tako odstira pogled v sodobno produkcijo na področju umetniške keramike v slovenskem in mednarodnem prostoru, hkrati pa želimo z njo opozoriti tudi na zgodovinsko in arheološko stalno zbirko Loškega muzeja, v kateri so hranjeni številni predmeti iz keramike, med drugim znamenita slikana loška meščanska keramika iz 16. in prve polovice 17. stoletja. Z ogledom muzejskih zbirk in razstave sodobne umetniške keramike boste tako dobili vpogled v tesno povezavo človeka in gline, ki sega vse od prazgodovine do danes.

Razstavljena dela v Galeriji Podstreha ter dve umetnini-intervenciji v muzejski umetnostnozgodovinski zbirki (delo **Weronike Lucićske** ob vhodu v muzej in delo **Thomasa Stollarja** na stopnišču v prvo nadstropje) raziskujejo likovne, tehnološke in konceptualne možnosti keramike na področju sodobne umetnosti. Nekateri avtorice in avtorji se tako osredotočajo zlasti na razvijanje svojstvenih tehnoloških in estetskih rešitev, medtem ko drugi v svojih delih kritično obravnavajo družbeno-politične probleme našega časa ali tematizirajo večna intimna vprašanja človekovega bivanja, kot so npr. človekov odnos do narave ter iskanje smisla delovanja v družbenem in umetniškem sistemu. Njihovi projekti odpirajo pogled v današnje stanje duha, pri čemer s svojim delom postavljajo vprašanja in iščejo odgovore na izzive sodobnega časa.

Družbenokritična nota je recimo razvidna v delu *Premakni se* **Vere Stanković**, saj izraža kritiko neoliberalne paradigme, ki zaznamuje tudi medčloveške odnose v družbi. Njeno delo sestavlja množica keramičnih figur, ki v skupini ali kot posamezniki rinejo v zid – posameznik je potisnjen v individualen boj za preživetje znotraj množice, s čimer ostaja lažje nadziran. **Thomas Stollar** se prav tako ukvarja z odtujenim posameznikom, le da na ravni individualne izkušnje. Delo *Dan v življenju* sestavlja zaporedje keramičnih ploščic, na katerih so njegovi dnevniški zapisi o času, preživetem v studiu. Po besedah avtorja je delo reakcija

na odtujenost od dela, ki lahko osiromaši vsakdanjo izkušnjo in posameznika. **Weronika Lucićska** z delom *Ledene gore* obravnava okoljsko problematiko ter poda kritiko segrevanja ozračja. Prav tako bi lahko v sklop družbenokritičnih del uvrstili delo *Cilindru* **Chija Mana Chana**, ki tematizira naš hitri tempo življenja. Čeprav umetnik izhaja iz azijske kulture, lahko najdemo vzporednico s kulturo na Zahodu, kjer sodoben (prenatran) življenjski slog zahteva instantno kulturo – ta je postala *mainstream* v naši družbi, kot npr. instant hrana, instant sporočila. Po avtorjevih besedah je cilj njegovega dela pritegniti zlasti oči mladih, ki zaradi sodobnega načina življenja izgublajo stik z ročnimi spretnostmi. **Debra Sloan** je z uporabo različnih tehnologij oblikovala figuro, ki odseva svet, v katerem živimo: *Nov potrošnik* je kritika družbe potrošništva, ki pronica tudi do najmlajših in najranljivejših članov družbe. Družbena kritika se odseva tudi v delih *Popolni državljan* **Tatjane Gomboc Jerman**, *Govor prepovedan* **Arine Ailincai** in *Darilo Ivana Albrehta*, ironično v obliki zmečkanih ter praznih pločevink. **Michał Żesławski** z delom *Korenine* tematizira težnjo po oblikovanju popolne linije zob. Umetnik (ravno obratno) v ospredje postavi njihovo nepopolno obliko, ki je povezana z genealogijo naših prednikov, in jim daje individualen pečat.

V drugem sklopu razstave se umetnice in umetniki poglobljeno poigravajo s tehnologijo in formo samega dela, tehnični vidik pri produkciji njihovih keramičnih del pa je običajno zelo raznolik. Zelene efekte dosežejo tako, da zmešajo prav posebej izbrane premaze, skrbno prilagajajo temperaturo med žganjem in šele po mnogih testnih, eksperimentalnih poskusih in več žganjih dosežejo rezultat, ki so ga želeli. Nekateri precej pozornosti posvetijo razvijanju lastnih premazov, npr. glazur, engob in kovinskih oksidov, kot je recimo razvidno v delih **Michała Żesławskega** in **Lize Riddle**. Slednja že vrsto let oblikuje serijo umetniških del, ki spominjo na lepoto in grobost narave. Razstavljeno delo *Razpokan (#347 in #331)* ujame elementarno paleta zemeljskih barv in dramatičen proces razpokanja ter uničenja. Umetnica je deli ročno oblikovala, potem pa se je po več žganjih pokazala razpokana struktura v naključnih geometrijskih vzorcih. Vsako delo premaže z železnimi kovinskimi solmi in metalnimi barvami. S posnemanjem naravnih oblik v keramiki se na razstavi ukvarjajo tudi umetniki v svojih delih: **Weronika Lucićska**, *Ledene gore*; **Karin Putsch-Grassi**, *Fudži*; **Dani Žbontar**, *Oblak, ki želi biti mavrica*; **Martin Harman**, *Pobeg*; **Kim Logue**, *Kremenasti otočki* in **Lee Middleman**, *Puščavska sončnica*.

Vzhodnoazijski porcelan je bil v Evropi občudovan že vse od srednjega veka. Veljal je za statusni simbol, šele na začetku 18. stoletja pa je uspelo, da so na gradu v Meissnu na Saškem ustanovili prvo evropsko manufakturo porcelana. Material je zahteven za ročno oblikovanje, na razstavi pa je na ogled nekaj mojstrskih del v porcelanu. Delo *Mir* **M. Dogana Özgüdogduja** odlikuje tehnična dovršenost v izdelavi limoškega porcelana. Prav tako velja s tehnološkega vidika izpostaviti dela *Veter* **Satoshija Kine**, *Nagib Wing Kwan Tam*, *Celadon Solo Opus 23* **Site Wong**, *Svetloba* **Claudie Biehne**, *Sekstet B_Y_G_V* **Lee Georg**. **Barbara Kuijken** je porcelanu dodala papir, naravne vejice in organski material.

Tretjo skupino razstavljenih del pooseblja njihova lahkotnost – levitacija, to so dela, ki se dvigajo v zrak v očitnem kljubovanju gravitaciji. Na razstavi lahko v ta kontekst umestimo *Veter* **Satoshija Kina**, *Lumos* **Claudie Biehne**, *Celadon Solo Opus 23* **Site Wong**, *Mrežo* **Leah Anderson**, *Težnost in milost* **Nataše Sedej**, *Nagib Wing Kwan Tam* in *Drugo temo* **Jessice Smith**.

Na razstavi so tudi dela, ki tematizirajo zgodovinski in obrtniško-industrijski značaj keramike. *Sekstet B_Y_G_V* **Lee Georg** je nastal s pomočjo napredne tehnologije 3D tiska. Avtorica je za izhodišče vzela univerzalno keramično formo, ki jo je predstavila v novi luči. Uporabila jo je tudi **Rhiannon Ewing-James**. Oblikovala je posodo, ki ni izvotljena in namenjena uporabi, s čimer je ustvarila neuporaben objekt, kar gledalec opazi šele, ko se izdelku približa. **Gratia Brown** je izhajala iz kroznika, ki ga je uzrla v novi luči. V delu *Pručka* **Ines Kovačič** se odseva tehnična dovršenost in izmenjevanje ročno oblikovanih ter keramičnih oblik, ustvarjenih na vretenu, s čimer je umetnica dokazala iznajdljivost v predelavi oblike vsakdanjega predmeta.

Patrick Crulis se keramike loteva izrazito večplastno, saj ga zanima veliko različnih umetniških zvrsti, kar je razvidno tudi v njegovem delu *Neverjetno razburjenje XI*. Humor in igrivost, ki ju išče skozi umetnost, vodita njegovo skulpturo po zanimivi poti. Njegovo delo spominja na proces nestabilnosti in razpadanje tridimenzionalne skulpture. Crulis še naprej oživlja in poustvarja vitalnost v svetu kaosa.

Dela **Barbare Jurkovšek**, **Jona Hatfulla**, **Matthewa Dercola** in **Yi-Li Yeh** navdušujejo s svojo vsebinsko in formalno domišljijsko brezmejnostjo.

Z intimnimi vprašanji človekovega bivanja se izraziteje ukvarjata dve avtorici. **Daniela Polz** tematizira intimni spomin, življenje in smrt: njeno delo spominja na človekovo figuro v šatulji, kar sugestivno vzbuja različne

pomene. **Alejandra Jones** v delu *Ni mogla ali ni hotela biti* združuje keramiko in osebno izpoved skozi besede.

Prav ta raznovrstnost umetniške keramike, ki je prisotna na razstavi v Loškem muzeju, se kaže na številnih bienalnih in trienalnih razstavah po svetu, kar spodbuja tudi teoretski diskurz na tem področju. Slednji se čedalje bolj prepleta z različnimi vidiki, npr. likovnimi, zgodovinskimi, socialnimi in antropološkimi pogledi na keramiko. Številne razstave keramike kažejo na bogato umetniško produkcijo na tem področju in na dejstvo, da je keramika močno vpeta v sodobne umetniške tokove.

O Mednarodnem trienalu keramike UNICUM

Po zatonu industrije za uporabno keramiko je v Sloveniji viden razcvet na področju študijske prakse izdelovanja maloserijske uporabne keramike in umetniške keramike. To so med drugim spodbudili tako študijski programi keramike na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje ter na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru kot tudi *Mednarodni trienale keramike UNICUM* in vrsta drugih keramičnih razstav.

Mednarodni trienale keramike UNICUM je osrednja mednarodna razstava s področja sodobne umetniške keramike v Sloveniji in referenčni projekt, primerljiv z drugimi sorodnimi prireditvami v svetu. V ospredju je idejni koncept, kako obravnavati umetniško keramiko z različnih zornih kotov. Na ta način želimo poudariti raznolike teoretske, kuratorske in umetniške pristope k njeni obravnavi. Dela na razstavi in nagrade izbere mednarodna žirija na podlagi javnega poziva umetnicam in umetnikom. V okviru trienala je na ogled tudi mednarodna razstava študentov po izboru vabljenih mentorjev in spremljevalni program po Sloveniji. Trienale *UNICUM* sta zasnovali kustosinja Narodnega muzeja Slovenije doc. ddr. Mateja Kos Zabel in akademska kiparka zasl. prof. Dragica Čadež Lapajne, ki se na razstavi v Loškem muzeju predstavlja z delom *Glina in les*. Slednje je bilo razstavljeno v spremljevalnem programu *V. Mednarodnega trienala keramike UNICUM 2023*, saj kot predsednica organizacijskega obora ne sodeluje na trienalnih razstavah.

Leta 2009 je bil v Narodnem muzeju Slovenije na ogled *I. Mednarodni trienale keramike UNICUM 2009*, sledil mu je *II. Mednarodni trienale keramike UNICUM 2012* v dvorcu Betnava, oba v organizaciji Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov. *III.*, *IV.* in *V. Mednarodni trienale keramike UNICUM* pa je organiziral Narodni muzej Slovenije, ki v svojih zbirkah hrani tudi sodobno umetniško keramiko.